

Surrealisme leeft in Congo

CARL DE KEYZER/MAGNUMPHOTOS

Volgend jaar is Congo vijftig jaar onafhankelijk. Dat zal zonder twijfel aanleiding geven tot een lawine aan boeken, maar we durven nu al te beweren dat *Congo (belge)* van Carl De Keyzer daarvan het mooiste zal zijn: gebonden in imitatiekrokodil, de prachtige foto's afgewisseld met roze blaadjes als oude administratieve formulieren. De Magnumfotograaf trok, met de *Guide du voyageur au Congo* uit 1958 als leidraad, maandenlang door het land op zoek naar restanten uit de koloniale periode. Niet om aan te klagen hoeveel er is verdwenen, niet om te inventariseren. 'Ik ben en blij geboeid door systemen: religie, communisme, kolonialisme. Het verval ervan intrigeert me zo mogelijk nog meer, en in Congo zijn veel interessante plekken waar het heden en het verleden allebei aanwezig zijn.' Wordt je niet beschuldigd van kolonialisme als je het Belgische patrimonium komt fotograferen? 'Natuurlijk voelde ik me vaak schuldig,

vooral als Belg. Maar ik heb wel boete gedaan: tachtig procent van mijn reis is met de steun van ngo's tot stand gekomen en de afspraak was dat ik de helft van mijn tijd voor hen werkte. Dat was voornamelijk aan de oostgrens van Congo, in vluchtelingenkampen, hospitalen en opvangcentra voor verkrachte vrouwen. Vaak bang geweest, vooral in het oosten: zo'n reportage, daar moet je naartoe groeien, dat zijn projecten die je pas onderneemt als je wat ervaring hebt. Soms zeiden de ngo's 'naar die gevangenis moet je op je eigen houtje. En dan trok ik er met een taxibrommer naar toe. Dan vraag je je wel af waar je mee bezig bent.' Er zijn nog flink wat Belgische restanten in Congo, al zijn ze niet altijd meer bereikbaar. 'Het land is bezaaid met rode baksteen, die dan ook alomtegenwoordig is in het boek. Je waant je vaak in Steenokkerzeel of Dadizele. Ik denk dat er in Congo meer is gebouwd dan in

- 1 Kyubo. 'In Zuid-Congo wordt een gloednieuw hotelcomplex gebouwd. Linksboven in de mist zie je Hôtel Chute, dat de Belgen er ooit bouwden.' © Magnum Paris
- 2 Lovanium. 'Deze Mirage van de Belgische luchtmacht is in 1954 neergestort en blijven liggen.' © Magnum Paris
- 3 Kisangani. 'Dit was een zwembadencomplex voor de Belgen aan de rivier Congo. De glijbaan had de vorm van een olifant, je ziet enkel nog de slurf.' © Magnum Paris

2

3

België, heel degelijk ook. In alle steden, behalve Kinshasa, wordt de koloniale infrastructuur bijna nog volledig benut, wat prachtige beelden oplevert. Het is echt jammer dat Congo zo'n moeilijk land is om te fotograferen: de gebraden kippen vliegen je elke dag in de mond, maar vaak mag je gewoon niet fotograferen.' Hij is zelfs moeten afstappen van zijn principe om niet te betalen voor foto's: 'Dat heb ik zelfs in Siberië nooit gedaan, maar je kon óf drie dagen wachten op je vergunning, óf 1.500 Congolese frank betalen aan een militair om in een haven of verlaten fabriek te mogen fotograferen.' Het loonde de moeite: de nostalgie van het verval wordt getemperd door de absurde situaties in veel foto's. Congo heeft, net als zijn vroegere vaderland, veel surrealistische trekjes.

Carl De Keyzer, David Van Reybrouck, Congo (belge), uitgeverij Lannoo.

1

2

3

4

1

Matadi. 'De handen van de vice-gouverneur van de provincie Bas-Congo lijken wel waaiers rond die bloemen.' © Magnum Paris

2

Lovanium. 'De universiteit van Leopoldville is genoemd naar de Leuvense. Let op het skelet-T-shirt.' © Magnum Paris

3

Kolwezi. 'Union Minière, dat tegenwoordig Gécamines heet, had een recreatiecentrum met kinderparkje.' © Magnum Paris

4

Bunia. 'De missionarisportretten in deze missie deden me aan Tuymans denken; ze waren helaas niet te koop.' © Magnum Paris

5

Albertville. 'Het Tanganyikameer treedt soms buiten zijn oevers. Zo is de boot in de hoofdstraat beland.' © Magnum Paris

6

Matadi. 'Ik zat al uren te wachten op een stempel, toen deze tuinman besloot een dutje te doen op de muur.' © Magnum Paris

5

6